

KONCERTNI LIST

FILHARMONIČNA SPLETNA UČILNICA

KO BOM VELIK, BOM ... SLIKAR

15. april 2023 ob 11.00

Posnetek koncerta na www.filharmonija.si

IZVAJALCI

Orkester Slovenske filharmonije

Slaven Kulenović, dirigent

Franci Krevh, povezovalec

SPORED:

1. Modest Petrovič Musorgski: SLIKE Z RAZSTAVE
 - Promenada
 - Ples piščančkov v lupinah
 - Promenada
 - Tuilerijski park (Prerekanje otrok med igro)
 - Baba Jaga
2. Claude Debussy: Morje (odlomek)
3. Wilhelm Richard Wagner: Lohengrin – predigra k 3. dejanju
4. Albert Ammons: Boogie Woogie Stomp
5. Ludwig van Beethoven: Simfonija št. 5 – Allegro con brio (odlomek)

V letošnji sezoni je Slovenska filharmonija izvedla znamenito suito SLIKE Z RAZSTAVE ruskega skladatelja Modesta Petroviča Musorgskega. To pa ni bil edini skladatelj, ki je uporabil slike za navdih. Tudi slikarji so uporabljali glasbo kot navdih za svoje slike. Kaj je bilo torej prej? Glasba ali slika?

Glasba in likovna umetnost se povezujeta na različne načine.

1. Najprej je slika, skladatelji pa pišejo glasbo na osnovi slike.
2. Najprej je skladba, slikarji ustvarjajo na osnovi skladbe.

Predstavljajte si, da zrete v umetniško delo in naenkrat zaslišite glasbo, ki prihaja iz njega. Tako se je zgodilo skladatelju Musorgskemu, ko je bil na razstavi likovnih del svojega tedaj pravkar umrlega prijatelja – slikarja Viktorja Hartmanna. Razstava ga je tako navdušila oz. navdahnila, da je na osnovi desetih slik napisal glasbo. Dodal je še enajsti stavek, ki ostale stavke povezuje in se imenuje PROMENADA. Ta je vsakokrat nekoliko drugačna. Suita *Slike z razstave* je torej glasbeni sprehod po razstavi.

Skladatelj Modest Musorgski je suito SLIKE Z RAZSTAVE napisal za klavir, orkestriral pa jo je francoski skladatelj Maurice Ravel.

Japonska kultura je bila v času Debussyjevega življenja zelo popularna.

Veliki val ob Kanagavi, ki je eno najprepoznavnejših del japonske umetnosti, je del vrste slik, osredotočenih na japonsko goro Fuji. Val na sliki ni realističen, je zelo poenostavljen, kar imenujemo STILIZACIJA. Prav tako so poenostavljene barve.

STILIZACIJA je postopek/način ustvarjanja, pri katerem umetnik poenostavlja in posplošuje oblike.

Eden najbolj znanih umetnikov, ki je zelo rad in zelo pogosto slikal glasbo, je bil Vasilij Kandinski. Imel je posebno sposobnost, da je ob poslušanju glasbe jasno videl barve in oblike, ki jih je risala glasba. Ta sposobnost se imenuje SINESTEZIJA. Vasilij Kandinski je zelo rad slikal ob poslušanju glasbe Richarda Wagnerja.

SUITA je večstavčna glasbena oblika, sestavljena iz stiliziranih plesov, kar pomeni, da ni namenjena plesanju, ampak poslušanju; torej glasba za ples, vendar se nanjo ne pleše, ampak samo posluša. Sestavljena je iz obveznih in neobveznih plesnih stavkov. Takšna je bila suita v baroku, na začetku svoje poti, kasneje pa so jo skladatelji začeli širiti in dodajati tudi neplesne stavke. V 19. in 20. stoletju so izraz *suita* začeli uporabljati za vrsto ali sosledje več krajših instrumentalnih skladb (zapisanih v različnih oblikah), ki so jim pogosto naredi programske ali pesniške naslove.

ORKESTRACIJA je proces komponiranja in/ali aranžiranja za orkester, pri katerem skladatelj določene melodije, harmonije in ritem razdeli med različne inštrumente. Z orkestracijo posamezne melodije, harmonije in ritem »obleče« v različne zvočne barve – v barve različnih inštrumentov v orkestru. Skladatelj mora zato dobro poznati posamezne inštrumente; torej njihove zvočne in tehnične zmožnosti.

SINESTEZIJA je sposobnost, da dražljaj enega čutila samodejno in nezavedno sproži zaznavo še v drugem, torej za nekakšno sposobnost doživljanja več občutkov hkrati (okus – barva, sluh – oblika, ...).

ORKESTER SLOVENSKE FILHARMONIJE

Ni veliko simfoničnih orkestrov, ki bi se lahko ponašali s tako bogato in dolgoletno tradicijo kot Orkester Slovenske filharmonije. Zaradi odlične geografske lege med Alpami in Jadranom je lahko glasbena umetnost sledila vplivom tako s severa in juga kot tudi z vzhoda in zahoda.

Orkester Slovenske filharmonije se s svojimi predhodnicami *Academio Philharmonicorum* (1701), *Filharmonično družbo* (1794) in prvo Slovensko filharmonijo (1908–1913) ponosno postavlja ob bok najstarejših na svetu. Med mnogimi uglednimi umetniki, ki so postali častni člani Slovenske filharmonije, srečamo Josefa Haydna, Ludwiga van Beethovna, Niccolaja Paganinija, Johannesa Brahmsa, Carlosa Kleiberja in številne druge.

Orkester že vrsto koncertnih sezon prireja abonmajske koncerte v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma, številne priložnostne koncerte in glasbene matineeje za mlade poslušalce. Predstavlja tudi državo na mnogih gostovanjih v tujini. Slovenska filharmonija pripravlja različne koncertne cikle, v katerih lahko zagotovo najdete program zase:

- Filharmonični klasični koncerti (FKK)
- Same mogočne skladbe (SMS)
- Sodobne orkestrske skladbe (SOS)
- Družinski abonma (DA!)
- Sobotne izobraževalne matineeje (SIM)
- Pretežno vokalni cikel (PVC)
- Vokalno-instrumentalni program (VIP)